

Székely Sára Igazolványképe

1944 őszén készült ez a kép, Budapesten. Egy délután mindannyiunkat lefényképeztek, megvan a kép, az igazolványkép. Adtak valamilyen igazolványt, amin az volt, hogy a Svéd Vöröskereszt védelme alatt vagyunk, és ez az igazolvány útleveél helyett van, mert az első vonaton, ami elindul Svédországba, azon van helyünk, és Svédországba visznek. Ez a híres Wallenberg, egy svéd, aki nagyon sok zsidót megmentett. A kommunista időkben levettem a képet, és eldobtam a papírt, az igazolványt, mert féltem, nehogy azt mondják, hogy volt valami dolgom a svédekkel, de a kép megvan, és kivehető még a nyoma a pecsétnek. És a bejáratnál kiírták, hogy ezek a gyermekek a Svéd Vöröskereszt védelme alatt vannak. Ez a Wallenberg valószínűleg küldött valami ételmet is, minden esetre nem haltunk éhen, de igen nehéz időszak volt.

Egyszer csak jöttek a nyilasok, összegyűjtötték a gyerekeket, és elindultak velünk -- már tél volt, december --, és bevitték a gettóba [Lásd: budapesti gettó. Ez az akció talán december 12-én lehetett, amikor bevitték a gettóba az első 500 gyereket abból a 6000-ból, akik a Vöröskereszt

védelme alatt voltak, és akiket a gettóban kellett elhelyezni. -- A szerk.]. A gettóban bevittek egy csarnokba [A Klauzál téri csarnokról van szó. -- A szerk.], amiben volt egy hatalmas láda, és azt mondták, hogy minden értéktárgyunkat -- milyen értéktárgyaink lehettek? -- dobjuk be: pénzt, gyűrűket, bármit. Nekem volt egy gyűrűcském egy fiútól. Mielőtt elvittek volna, jött három fiú, két-három évvel nagyobbak. A fiú árvaházat már bombázták a nyáron, és egész nyáron a törmelék eltakarításánál dolgoztam a porban, hogy még megmentsek valami ruhadarabokat. A zsinagógát bombázták meg a ruharaktárt, és onnan szedtük ki, amit lehetett, egész nyáron dolgoztunk. És ott a fiúk nehéz munkát végeztek, mi gyűjtöttük össze a ruhaneműt, ők ástak, tehát nehéz munka volt a törmeléket eltávolítani, és akkor összebarátkoztunk. Volt nekem egy barátom, Dönci, aki a tanítóképzőbe járt, és kétségbe volt esve, hogy a templom összeomlott, mert ott énekelt, ő volt a kántor, nagyon szép hangja volt. Valahogy összebarátkoztunk, és ő adta. Eljött hozzánk, lányokhoz, és azt mondta, "Sári, találtunk a romok között egy helyet, ahova elrejtőzhetünk. Mi -- három vagy négy fiú -- nem hagyjuk magunkat, és nem megyünk el. El fogunk rejtőzni. Gyere te is". De én gyűjtöttem a ruhákat a gyerekeknek. Minden gyerek kisebb volt, csak hárman voltunk nagyobbak. És két nevelőnőnk volt -- mert egyesek elmentek, az igazgatónőm elhagyott, elmenekült, többé nem volt velünk, és volt két görnyedt asszony, Juliska néni és Sári néni, ők maradtak a gyerekekkel. És Sári néni ismerte ezeket a fiúkat, és azt mondta: "Dönci! Elviszed Sárikát, és csak mi maradunk ezekkel a kisgyerekekkel?" Szegény, nézett rám, és azt kérdezte: "Elmész és elrejtőzöl?" Azt mondtam, hogy nem. És elmentek. Nem tudtam akkor róluk semmit, minket pedig bevittek a gettóba. És ott, amikor azt mondták, hogy minden értéktárgyat..., volt egy gyűrűcském tőle, azt betettem a bakancsomba. Nem motoztak meg, úgyhogy a gyűrűt megmentettem. De a többi gyerek mindent, ami volt nekik, ha volt egy szebb fésűjük vagy egy értéktelen láncocska, mindent odatettek. Ezek lökdöstek, ránk kiabáltak, és bevittek egy házba.

Nemsokára megjelent két magyar tiszt néhány katonával. Nagyon szépek, valami karszalaggal, és azt mondták, hogy az árvaházat vissza kell vinni, mert a Svéd Vöröskereszt védelme alatt van. És visszavittek az árvaházba! A tisztek eltűntek, a fiúk levették az egyenruhát -- máig sem olvastam sehol, kik voltak ők --, zsidó fiúk voltak, akik éjjelenként kimentek, és ha elkaptak egy fasisztát, megölték, és visszajöttek. És őriztek bennünket. Ezekről eddig még semmilyen könyvet nem láttam, nem tudom, kik voltak, egy illegális szervezet, valószínűleg, amelyik védte a gyerekeket. Tudtak magyarul, de nem nagyon jól. Mindenesetre nyugodtabbak voltunk velük [lásd: haluc fiatalok].